

SARRIA, VILA XACOBEEA.

A finais do século XII, Afonso IX, rei de Galicia e León, deu “Carta Pobra” a Vilanova de Sarria, poboación que recibiu o seu nome do río que a baña, e como vila real tivo voto nas Cortes. No 1360 a Pobra de Sarria foi cedida ao Conde de Lemos e acabou sendo Cabeza do Condado e Marquesado de Sarria coas súas “Cinco Pobras” (Sarria, Adai, Neira de Susao, San Xiao e Triacastela), sendo os condes de Lemos señores da vila e a súa xurisdición até principios do século XIX.

Situada ao longo do Camiño das Peregrinacións a Compostela (“Corga francesa”) a vila medieval (aproximadamente 450 habitantes) tiña dúas igrexas, catro capelas, un mosteiro, catro pontes e unha fortaleza, todo isto nado para a protección dos veciños e camiñantes..

Até once hospitais documéntanse os seus camiños no que é hoxe Concello de Sarria, nove dos cales estaban no Camiño de Santiago

A actual vila de Sarria, cabeceira de comarca, ten unha poboación de 9.300 habitantes, e está ben comunicada por ferrocarril e estrada; atópase a 111 kms. de Santiago seguindo o “Camiño Francés”, o que a converte no lugar escollido por un gran número de peregrinos para poder obter a **“Compostela”**.

SEGUINDO AOS XACOBITAS.

Pasada a **PONTE RIBEIRA** o peregrino entraba na vila de Sarria, deixando á esquerda o **MUIÑO DA PONTE RIBEIRA** e a brasonada **FORTE RIBEIRA**, único manancial que abasteceu de auga á vila até 1920.

A obra **“HOMENAJE AL PEREGRINO”**, da escultora María Carretero, recibe hoxe aos camiñantes.

CASA DO BARRIO (1855/60)

Foi construída por don Juan María López, capelán castrense na estrada de Valdeorras (hoxe Rúa Benigno Quiroga). Tivo capela dedicada a San Roque onde estivo o seu sepulcro, trasladado agora á igrexa de Santa Mariña.

A ESCALEIRA DA FONTE

Construída a mediados do século XIX, agora chamada "Escaleira Maior", permite o acceso directo á " Vila", zona histórica da poboación dende o "Arrabalde".

RÚA MAIOR

Foi a rúa principal até que no 1860 comezou a expansión da vila pola zona de entre os ríos (Sarria e Celeiro), intensificada nos anos 1880 / 1882 cando se consolidou a comunicación ferroviaria. Foi até ben entrado o século XX a zona comercial e de servizos. Nela consérvanse casas dos séculos XVIII, brasonadas, e outras do século XIX con balcóns e galerías.

CASA NATAL DE MATÍAS LÓPEZ LÓPEZ

Contigua ao Albergue de Peregrinos da Xunta de Galicia está a casa natal do industrial chocolatero en Madrid, político e filántropo don **Matías López López** (1825/1891), introdutor da moderna publicidade comercial en España.

CASA DE CENTEAIS

É unha casa brasonada (séc. XVIII) que foi residencia da familia Cedrón. Estaba á sombra da desaparecida igrexa románica de Santa Mariña, na rúa de Ferradores, xunto á Casa da Estafeta e non lonxe da Praza do Mercado.

IGREXA DE SANTA MARIÑA (1885)

A igrexa nova de Santa Mariña situada na rúa Maior xunto á Praza do Mercado, construíuse con cargo á testamentaria de don Juan María López, e proxecto do arquitecto santiagués Sr. Domínguez.

A torre, rematada en alta agulla piramidal, alberga o reloxo público..

No interior destacan as imaxes de **Santa Mariña y San Xoán** (patróns da vila), obra de Isidoro Brocos; o Cristo Crucificado, da autoría de Magariño; o sepulcro de **don Juan María López**, as **vidreiras de San Matías y San Andrés**, doadas por don Matías López, e as deterioradas pinturas dos Catro evanxelistas.

No adro sur vese un cruceiro da Escola compostelá, e no muro hai unha pintura mural da temática xacobeá, da pintora Veloso.

Na Travesía da Igrexa está a **Casa Reitoral (1778)** con inscrición votiva.

CASA DE PUCHE

De fachada modernista, ocupa o terreo do Hospital Vello e Obra Pía dos Díaz de Guitián (rúa Maior, n1 16).

CASA GRANDE DE SARRIA

“Casa dos Saavedra”. Ocupaba o espazo das actuais casas dende o número 21 ao 31. Consérvase a torre central, así como dous brasóns, un deles datado en 1512.

CASA DO CONCELLO

A “CASA VAAMONDE” de fronte á rúa Maior e á Praza da Constitución, foi construída a finais do século XIX, co proxecto do arquitecto Daniel García Vaamonde, atendendo o encargo do seu irmán don Camilo.

Dende 1920, é Casa Consistorial sendo reformada e ampliada no 1998..

Ademais das oficinas administrativas e da Policía Local están instalados neste edificio servizos de información ao cidadán e ao peregrino.

Na Praza da Constitución hai unha estatua pétrea que lembra ao rei Afonso IX, cuxa morte tivo lugar en Vilanova de Sarria, o 24 de setembro de 1230..

Casa do Concello

IGREXA DE SAN SALVADOR

Situada ao comezo da Rúa Maior, fronte á Torre da Fortaleza e o Xulgado (antigo Hospital de Santo Antón Abade). É obra do século XIII, consta dunha nave rectangular, con teitume de madeira e ábsida semicircular.

Encadrada no gótico primitivo, presenta na fachada norte un Pantocrátor de trazado arcaizante. A espadana é de 1860, e executouna o construtor sarriao Francisco Castiñeira.

Contén algún elemento románico, arcos e portas góticas. A ábsida é de deseño románico de transición, con tramo rectangular e cabeceira semicircular, con bóveda de canón e cuarto de esfera, respectivamente.

No fronte ten porta gótica, e no muro norte ábrese unha porta de transición con elementos arcaizantes. Esta ten arco lixeiramente apuntado, formado por arquivolta de baquetilla, chapiteis con follas e bastóns e unha cabeza humana. No tímpano vese, para uns autores a figura de Cristo Maxestade, e para outros a de Melquisedec, e aínda a do rei David, en actitude de bendicir, con inxenuos trazos, en medio de árbores esquematizados, rematados por unha cruz grega (cruces inscritas en círculos); os canzorros da parte norte representan cabezas humanas, rolos, rosetas, puntas de cravo. Hai nesa fachada numerosos signos lapidarios. Son notables as ferraxes ornamentais, tamén de época medieval, existentes na porta norte.

**Campanario San Salvador
e Torre Fortaleza**

Igrexa de San Salvador

HOSPITAL DE SANTO ANTÓN ABADE

Ocupou o terreo do edificio dos Xulgados. Foi fundado polo clérigo don Dionís de Castro e Portugal (fillo ilexítimo do Marqués de Sarria) en 1589, e estaba destinado a acoller peregrinos que regresaban de Compostela. O seu mestre de obras foi Juan de Seara. Estivo dedicado a esta finalidade até principios do século XIX. Aos peregrinos dábaselles aloxamento e esmola.

O edificio albergou sucesivamente a sé da Obra Pía dos Hospitais de Santo Antón e San Lázaro, a sé do rexemento da Vila, a Escola de Gramática e a de Primeiras Letras, o Cárcere (1896 / 1928) e, entre 1820 e 1920, o Concello.

FORTALEZA DE SARRIA

A primeira edificación militar ergueuse no século XIII, e os tenentes do Condado posuíana por concesión real, correspondendo entre outros condes ao infante don Henrique de Trastamara, a Bertrand Duguesclin, a Fernando de Castro, aos Condes de Trastamara e, finalmente foi concedida polos Reis Católicos, que a arraxaron con cargo á Santa Irmandade, aos Condes de Lemos. Nela pasaron a noite Isabel e Fernando, Carlos I e Felipe II.

Contaba con amplo valado, catro torres, entre ela a da Homenaxe e a do Mercado; sotos, fosos, contrafosos e tiña varias casas no seu interior.

Derruída con ocasión da Revolta Irmandiña (fins do século XV) foi reconstruída a costa dos vasalos das "Cinco Probas"

Foi sé do Rexemento e Xustiza da Vila e Marquesado de Sarria e vivenda dos seus Corrixidores, até a terceira década do século XVIII. Estivo en pé até 1860, cando ao ser vendida polo Duque de Alba, foron adquiridos os terreos, por metades, por don Manuel Batallón e o Concello, en tanto que a pedra das murallas e torres foi comprada por varias familias da vila. Consérvase tan só unha torre de flanco de lousa e pedra de granito, que estivo recuberta de morteiro, a acada os 15 metros de altura.

Á súa cima chégase por unha escaleira aberta en parte dun lenzo da muralla, e conserva escudos coas armas dos Castro, Henríquez e Osorio. Na parede que pecha a leira vense varias cruces dun "viacrucis" do século XVIII.

PRISIÓN PREVENTIVA

Na Rúa da Mercé está o que foi o edificio carcerario entre 1930 e 1950, dedicado agora a actividades culturais, entre as que salienta a exposición de obras do "Salón d'Automne" de París que se celebra cada segundo ano.

MIRADOIRO DO CÁRCERE

Un moderno cruceiro, da autoría de Manuel Mallo, e un mosaico co escudo municipal, ambientan este espazo, dende onde se pode contemplar a parte baixa da vila e a vista esténdese cara á ampla "Veiga de Sarria", que pechan ao fondo o Monte de Santa Cristina, a Chá de Santa Marta, a Serra da Illoá, o Monte da Meda e a Serra do Iribio.

CAMPO DA FEIRA

Está á altura de onde se atopaba o xacobeo marco do quilómetro 111. É ampliación do espazo que na Idade Media ocupaba o Mercado, preto das desaparecidas capelas de Santiago do Mercado e Santa María de Barbadelo.

Os Reis Católicos en 1487 concederon á vila o beneficio dunha Feira Franca anual. Na actualidade celébranse feiras os días **6 (dende 1890), 20 (dende 1820) e 27 (dende 1946)**, con ampla oferta de gando vacún, cabalar, porcino e ovino. Hai ademais mercado de produtos agrarios e tendas ambulantes. Conta con alpendres e postos para degustación de polbo á feira.

MOSTEIRO DA MADALENA

Actualmente rexido pola Orde da Mercé, foi unha institución de acollida de peregrinos que “ían a Compostela”, promovida a principios do século XIII por uns frades italianos (“Laudantes Deum”) xunto á capela de San Brais de Vilanova. Deles derivou a Orde da Penitencia dos Benaventurados Mártires de Cristo, exclusivamente sarriá na súa orixe e desenvolvemento, que se estendeu a Arzúa e Ferreiros de Arzúa, e que no 568, dando remate á súa vida independente e priores perpetuos, foi forzosamente integrada na Orde da Regula Observancia de Santo Agostiño. Sostiveron até mediados do século XVIII o Hospital de San Roque ou da Madalena (onde está o Cemiterio Novo), e até a exclaustración, en 1835, os chamados “ Hospitaliños Novos” na “Obra Nova” promovida polo bispo Armanyá.

É o edificio máis representativo da vila e garda como restos románicos (século XIII) unha porta no claustro e un arco na Capela de Santo Cristo. Do período gótico (séculos XIV – XVI), correspondentes á segunda e terceira igrexas, conserva un rosetón, sepulcros e nichos de corte manuelino, a capela maior e un claustro tardío (1514) con interesante pavimento de coios. O altar maior e a imaxe de Santo Agostiño que o preside son obra do entallador Gregorio Fernández, pai do insigne imaxineiro de igual nome que, natural de Sarria, deixou en Valladolid ampla mostra da súa mestría e espiritualidade.

A tapiada Porta de Santa María Madalena, con imaxe da santa antes titulas, correspóndese coa segunda igrexa. A Porta de acceso ao templo, coa cruz dos “madalenos” ao lado, é a terceira igrexa e está fronte á Porte de Grazas, que dá acceso ao claustro. A Porta do Convento e a Porta dos Carros completan os accesos ao mosteiro.

A torre e a Obra Nova son do século XVIII. Na porta dos Hospitaliños Novos figura a lenda “Charitas aedificat” que resume o espírito de acollemento cristián propio das comunidades que alí viviron.

Un magnífico escudo agustiniano , bordeado por la leyenda “Sicut aquila incitans ad volandum pullos suos”, e varios escudos das familias nobres da comarca embelecen o conxunto.

Ademais do Convento e Igrexa da Mercê o edificio principal e anexos acollen un centro de ensino e un albergue, herdeiro da primitiva fundación.

**Claustro Mosteiro
da Madalena**

CAPELA DE SAN LÁZARO

Único resto do antigo hospital de San Lázaro, que estivo destinado á atención de leprosos até o ano 1700. Ao seu carón hai un cruceiro de Manuel Mallo. É unha pequena capela con adro (século XVIII), inmediata á Rúa do Porvir (Rúa dos Anticuarios). Na Rúa do Porvir pódense visitar varias tendas de antigüidades, cunha variedade e rica oferta.

Cruceiro Capela de San Lázaro

OUTRAS VISITAS.

CASA DA CULTURA.-(Rúa Marqués de Ugena). Edificio que albergou as antigas Escolas Públicas, e foi doado por don Matías López. É sé da Biblioteca Pública “Camilo Gonsar”, con salón de actos, salas de exposicións e punto de acceso a Internet dedicado á atención de peregrinos.

PRAZA DA VILA.- Ao seu carón está o palacete “Vila Andrea” e a capela do Perpetuo Socorro. É un lugar de lecer no que se programan diversos actos culturais.

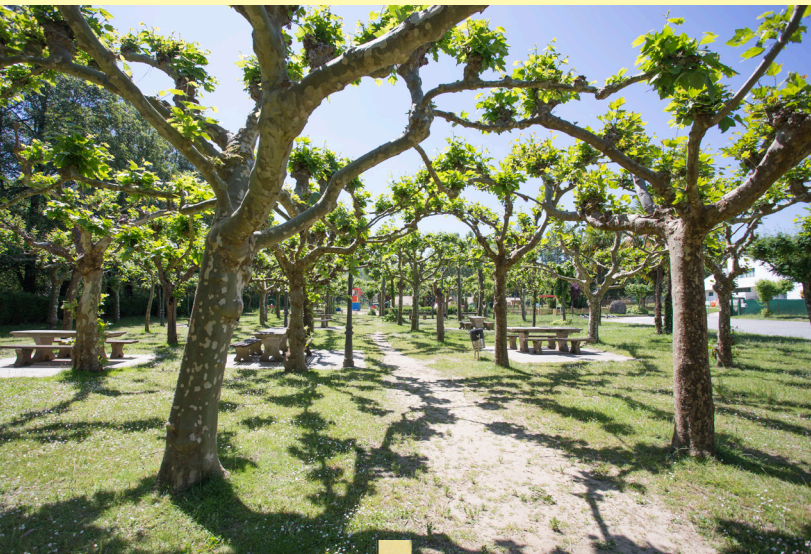
VILLA AURELIA.- (Rúa Matías López). É a sé da Sociedade Cultural A Unión, outro dos palacetes do século XIX coñecidos como “Quintas dos Madrileños”.

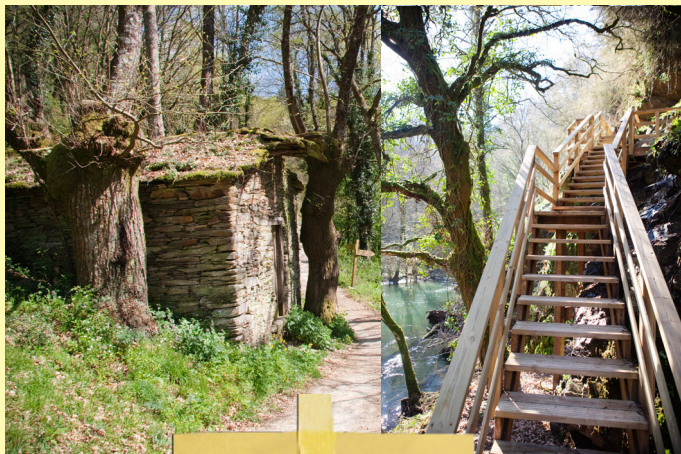

OTRAS VISITAS

Merecen ser coñecidos: **PASEO DO MALECÓN DO RÍO SÁRRIA, PARQUE DO CHANTO, PARQUE DO BOSQUE, XARDÍNS DE SAN VICENZO DE PAUL (O Mazadoiro) , PARQUE CASTRO AGRASAR, PASEO DAS AMENEIRIZAS , INSUA DA VEIGUIÑA Y RUTA DA “ FOZ DAS ACEAS ”**

Parque do Chanto

Ruta da Foz das Aceas

Ponte da Áspera

Vigo de Sarria, 15
Teléf/Fax 982 +34 982 530 099
turismo@sarria.es
www.sarria.es

PERCORRENDO SARRIA

Oficina Municipal de Turismo
Concello de Sarria

...." Ascendemos a un monte, andamos polo cume, e logo por un camiño apracible pero longo e de rápida pendente chegamos a un fertilísimo val no que está situada Sarria, nun dos marxes, ao outro lado dunha ponte e dun río, o Sarria onde os nosos cabalos foron ben tratados, e nós bastante ben, pero durmimos mal.

O día 20, despois de oír misa, saímos desta vila fortificada e baixamos a un rico val.

Despois de novo, montaña, pola que marchamos un bo espazo..."

(Don Edme de Salieu, Abade de Claraval, e Claude de Bronseval, monxe da Orde de Císter.-Do seu paso por Sarria os días 19 e 20 de xuño de 1532)

.... Chegamos a Sarria atravesando por unha fermosa e fértil chaira moi abundante en froitos, na que hai numerosas casas, hortas e xardíns, e despois de cruzar un río con moitos muíños
.....

("Viaggio in Ponente a San Giacomo di Galicia e Finisterrae",
Bologna, 1681).

Agradecemento pola colaboración de Xaime Félix López Arias.